

(Заканчэнне. Пачатак
у №№ 5, 6, 7, 8, 9,
10, 11, 12, 13).

VII. ТАКІМ ЯГО ПОМНІЛІ

1.

Наш зямляк, доктар філалагічных навук Мікола Грынчык (ураджэнець Бычені) успамінаў: "Але, бадай, найбольш істотная рыса Піліпа Сямёновіча засталася ў памяці — яна не перастае захапляць і цяпер: гэта прыроджаная сялянскія сціласць, я сказаў бы, нейкая своеасаблівая далікатнасць, а па сутнасці сапраўдная народная інтэлігентнасць, павага да людзей..."

Народны пісьменнік Беларусі Максім Танк, які ўсё жыццё крохой побач з Піліпам Сямёновічам, пісаў так: "На долю Піліпа Пестрака, як і на долю многіх наших пісьменнікаў, выпала шчасце быць не толькі песняром суроўых год змагання народа за сваю лепшую будучыню, але і песняром гэтай будучыні..."

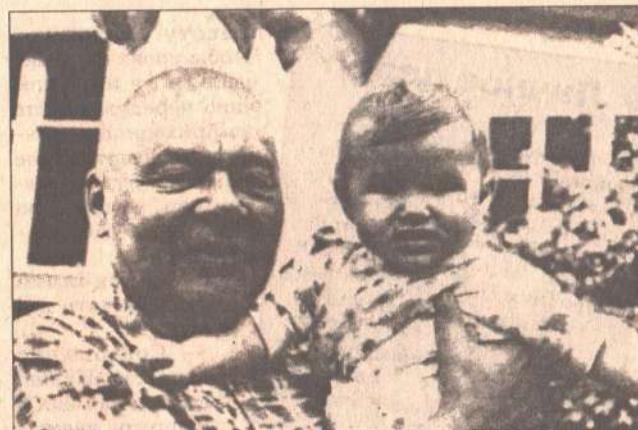
Народжаны "не толькі з хлеба і солі, але і з болю свайго народа", як вобразна зазначыў Максім Танк, Піліп Пестрак займае пачаснае месца ў нашай літаратуры, у нашым грамадстве. Яго любілі, любіць і сёня помніць, як свайго чалавека з народа.

Піліп Пестрак часта прыязджаў у Брэст, на сваю радзіму. Часта сустракаўся са студэнтамі Брэсцкага пединститута, выступаў перад імі, адказваў на пытанні, падпісваў купленыя студэнтамі кніжкі.

Беларускі пісьменнік Сцяпан Гаўрусеў, гаворачы пра сустрэчы з Піліпам Пестраком, аднойчы заўажыў: "І яшчэ адна рыса — і поле, і лес, і неба —

Піліп Сямёновіч Пестрак

Піліп Пестрак з унуchkай Волечкай. Мінск, 1968 г.

літаратуры і філософіі, захапляўся "Лістамі Луцылія" Сенекі, мог гадзінамі разважаць пра букалічную пазію, бясконца цытаваць Вярглія і іншых класікаў старожыннасці.

Мінск, чэрвень, 1958 год". Гэты дараваны экземпляр працы Ф. І. Хаванскаага знаходзіцца зараз у музей-пакой СП № 3 г. Івацэвічы.

4.

Пры жыцці Піліп Пестрак наведваўся і ў Івацэвіцкую рэдакцыю раённай газеты, сустракаўся з яго каляектывам.

Сваім ўспамінамі аб сустрэчах з Піліпам Пестраком дзеўліца былы настаўнік, а зараз жыхар

НАРОДНЫ ЗМАГАР і ЖЫЦЦЯ ПЯСНЯР

5-11 красаві.
2002

Сцяпаніда Аляксандраўна Пестрак,
братавая Піліпа Пестрака. (1997 г.).

21 верасня 1954 года. Была і там сустрэча з Піліпам Пестраком.

Калі Піліп Пестрак наведваўся ў Сакоўцы, то звычайна аўтобусам даяз-

"Быў наш Піліп вельмі спакойны, добры" — назначае Сцяпаніда Аляксандраўна. — І мене многа памагаў, як быў жывы, і нашым вяскочкам Любіў пасядзець за столом з суседзямі і пагаварыць па душах. Не адмаўляўся і ад чаркі свойскай сакоўскай гарэлкі.

7.

Аб тым, што земляки памятаюць Піліпа Пестрака, сведчыць музей Пестрака ў яго родных Сакоўцах. Музей размешчаны ў будынку мясцовай бібліятэкі і займае якраз яго палову. Адкрыты ў 1983 годзе, да 80-годдзя з дня нараджэння пісьменніка.

Музей сціпла аформлены. На стэндзе фотаздымкі Піліпа Пестрака, тут жа запісаны асноўныя даты яго жыцця, творчай дзейнасці. У віతрынах некаторыя раннія зборнікі твораў пісьменніка, пісмы, яго асабістыя рэчы.

Акрамя названых матэрыялаў, у музеі адкрыты краязнаўчы куток. Тут сабраны многія прадметы, якімі карысталіся насы прыдлі, у тым ліку і Піліп Пестрак. Есць таксама розныя прылады працы, нацыянальнае адзенне, посуд і г. д. Нягледзячы на розныя цяжкасці, музей у Сакоўцах існуе.

У Сакоўцах адна толькі вуліца. Яна і носіць імя свайго славутага земляка. Акрамя Сакоўцаў, у СШ № 3 г. Івацэвічы ёсць пакой-музей, дзе сабрана нямала матэрыялаў пра Піліпа Пестрака. Адна з вуліц раёнаўтра носіць яго імя. Раённы бібліятэчны прысвоена імя нашага славутага земляка. Наставу час (гэта не толькі маё меркаванне), каб у скверы перад раённай бібліятэкай у г. Івацэвічы пас-

7. *Tagedna gile fice 5-11 - красавіца*

былі для яго жывымі, з іміён таксама гаварыў самнасам".

2.

Уладзімір Гніламёдаў, былы студэнт Брэсцкага педінстытута, а потым крытык і літаратуразнаўца, які ведаў і сутракаўся з Піліпам Сямёновічам, расказаў пра адну сустрэчу з пісьменнікам, якай была своеасаблівай і засталася ў памяці.

"Неяк зімой, уранку, — успамінае Уладзімір Гніламёдаў, — іду па вуліцы, гляджу — Піліп Сямёновіч узяў жменьку снегу і спрабуе на смак. Заўважыў мяне.

— Што, здзіўляешся? Гэта, брат, сакрэт талай вады. Яна адрозніваецца ад звычайнай. Бачыў, як вясной верабейка спяшаеца папіць талай вадзіцы?

— Дык ён жа і летам я п'е...

— Не, талаі — не тое! У талай вадзе і зерне хутчэй праастае, і расток спарней развіваецца. Ого! Талаі вада... і чалавечы арганізм яна ажыўляе — жывая вада...

Я, шчыра кажучы, быў па-юнацку прости ў захапленні ад гэтай "мікралекцыі" Піліпа Сямёновіча".

Як сцвярджаюць сучаснікі, Піліп Пестрак быў настомнікім прамоўцам, палемістам, удзельнікам шматлікіх літаратурных дыскусій, спрэчак і абмеркаванняў. Ён выдатна ведаў гісторыю антычнай

3.

Піліп Пестрак быў знамені з многімі майстрамі слова, перапісваўся з імі, творы іх перакладаў на беларускую мову. Нам вядомы пераклады вершаў Я. Гушчы, Ю. Славацкага, У. Бранеўскага, С. Дабравольскага, апавяданні Л. Кручкоўскага і іншых польскіх пісьменнікаў. Цікава, што ў сямейным архіве Пестрака захоўваецца некалькі перакладаў невядомых раней лістоў Элізы Ажэшкі.

Сустракаючыся з людзьмі, Піліп Пестрак ніколі не забываў пра пройдзены шлях ім самім.

Але часцей за ўсё Піліп Сямёновіч наведваўся на Косаўшчыну, у родны Сакоўцы. Многія тут яго помнілі і помніць.

Напрыклад, былы рэдактар Івацэвіцкай раённай газеты "Кастрычнік" Ф. І. Хаванскі (на жаль, ужо нябожчык) сваю дыпломнную работу ў ўніверсітэце прысвяціў менавіта Піліпу Пестраку, яго давераснёўскім жыцці і творчасці. Адзін экземпляр гэтай работы ён падарыў Піліпу Сямёновічу з надпісам: "На памяць свайму дарагому земляку — Піліпу Сямёновічу Пестраку — паэту-змагару, паэту-барацьбіту, аўтару шырока вядомага рамана-эпапеі "Сустрэнемся на барыкадах" дару гэтую сваю працу ў час заканчэння літаратуры, на III з'езд беларускіх пісьменнікаў, які адбыўся ў Мінску 18—

вескі Даманава (Івацэвіцкі раён) Вікенцій Іванавіч Мароз.

"Гэта было ўлетку 1948 года, — расказвае В. І. Мароз. — У Гута-Міхаліне ішлі ўрачыстасці: закладка помніка партызанам Вялікай Айчыннай вайны, сустрэча былых баявых сяброў. Тут упершыню я ўбачыў, сустрэўся і пазнаёміўся з Піліпам Сямёновічам Пестраком, нашым земляком. Разам з ім тут быў Максім Танк. Піліп Пестрак выступіў з прафільной перад былымі лясынімі салдатамі, якія з'ехаліся на сваю сустрэчу..."

"Піліп Пестрак часта ведаў у Косаве, — працягваў Вікенцій Іванавіч. — Прысутнічаў на ўрачыстасцях, прысвечаных палітычнай дэмандыстрацыі 3 лютага 1927 года, сустракаўся з сябрамі, з землякамі. Піліп Пестрак, Максім Паслядовіч і Рыгор Ніхай былі і ў Косаўскім дзіцячым доме, дзе я працаваў тады завучам. Яны выступалі перад выхаванцамі. Гутарылі з настаўнікамі".

5.

В. І. Мароз расказаў мне яшчэ і аб тым, што з того часу ён падтрымліваў сувязь з Піліпам Пестраком. Нават перапісваліся. На жаль, ніводнага пісма ад пісьменніка не захавалася. Іменна Пестрак запрасіў Вікенція Іванавіча, як выкладчыка роднай мовы і літаратуры, на III з'езд беларускіх пісьменнікаў, які адбыўся ў Мінску 18—

Сваіх землякоў Піліп Сямёновіч ніколі не забываў. У родных Сакоўцах жыў яго родны брат Аляксандр з сям'ёй, таму Пестрак быў частым гостем сваіх родзіц. Час.

Вельмі цікава і прыемна пабываць на радзіме пісьменніка, агледзець тыя мясціны, дзе ён нарадзіўся і вырас, прафіцы па тых сцежках, дзе яшчэ нядаўна ступала яго нога, падыхаць свежым сакоўскім паветрам, убачыць і пагаварыць з вяскоўцамі, якія сустракаліся са сваім знакамітым земляком.

У вёсцы ведалі і ведаюць Піліпа Пестрака. Большасць яе жыхароў сустракаліся з ім. Іван Дзянісавіч Бялевіч, Іван Пятровіч Пестрак, Файна Аляксандраўна і Васіль Віктаравіч Бурыны... Можна па парадку называць вяскоўцаў з хаты ў хаты. Усе яны з гордасцю расказвалі пра свайго земляка, сцілага і задушэўнага чалавека.

Але больш за ўсіх ведае пра Піліпа Сямёновіча яго братавая (ジョンка брата пісьменніка) Сцепаніда Аляксандраўна Пестрак, з якой у свой час я сустракаўся і гутарыў. Праўда, муж яе Аляксандар, брат Піліпа, памёр яшчэ ў 1978 годзе.

6.

Сцепаніда Аляксандраўна любіла пагаварыць. У свае 82 гады яна мела добрую памяць і бласконца ўспамінала.

Джаў да Косава, а адтуль пешшу дабіраўся да вёскі. Ад любога транспарту адмаўляўся.

Ужо ў хаце брата, пагаманіўшы крыху, звычайна прасіў гаспадыню:

— Звары, Сцеша, бульбы і згатуй камяк на вячэру.

— Звару, звару, Піліпка, ты трошкі адпачні з дарогі, — адказвала яна.

Камяк (тоўчаная бульба) з капустай квашанай ці з агуркамі быў любімай стравай Піліпа. І не толькі яго. У вёсцы гэта была галоўная ежа і да вайны, і пасля яе. Не сакрэйт, жылі бедна. Невялікія хаткі, што засталіся і па сёняшні дзень, — сведчаньне аб гэтым.

Як толькі пачынала днеч, Піліп быў ужо на нагах, браў кошык і адпраўляўся ў лес. Былі ў яго свае грыбныя мясціны. Але, бадай, галоўным для Піліпа Сямёновіча было тое, каб у лесе адпачыць сэрцам і душою, адхінунца ад жыццёвых проблем і пабыць на прыродзе. Без грыбоў ён ніколі не вяртаўся. І ўжо ў дому брата іх сам чысціў, сартаваў, адкладваў адны — варыць, другія — сушыць. Нікому не давяраў гэту работу.

У вольны час, асабліва надвячоркам, любіў пахадзіць па вуліцы, пагаманіць з вяскоўцамі, распытваў іх аб жыцці, наўніх, сам адказваў на любыя пытанні, любіў пажартаваць і пасмияцца.

тавіць бюст Піліпа Пестрака. Думаецца, сваім жыццём, творчай і грамадскай дзейнасцю ён па праву заслужыў гэтага.

8.

Як вядома, Піліп Пестрак прасядзеў у турмах буржуазнай Польшчы 11 гадоў. Гэта моцна падарвала яго здароўе.

Успамінае Настасся Сцяпаніна Пестрак, жонка Піліпа Сямёновіча: "Яшчэ з турэмных гадоў ён хварэў на сухоты, як выйшаў з турмы, яго трохі падлячылі. Але ж гэта хвароба непакоіла яго ўсё жыццё. У апошнія гады жыцця яму даўдзілася кожны год класціся ў туберкулёзную бальніцу. Ён ніколі не браў бальнічных лісткоў: гаварыў, што атрымлівае пенсію і яму хапае... Я задаволена тым, што змагла дапамагчы яму ў яго працы, а самае галоўнае, падтрымала яго здароўе, у чым была вялікая патрэба многія-многія гады".

Трэба яшчэ дадаць, што пастаянныя пабоі ў турме пашкодзілі яго слыхі, і, як сцвярджаюць відавочцы, пры размове Піліп Пестрак заўсёды прыкладваў далонь да вуха, каб лепш чуць.

Але нягледзячы на што, наш славуты зямляк быў і застаўся непахісным народным змагаром, сапраўдным песняром наша-жыцця.

Святаслаў КАЖАДУБ.
г. Івацэвічы.